

nuvarande klubbmärke och logotyp hos Kgl. Patent- och Registreringsverket. Börje Dorch ritade märket som byggde vidare på traditionen ända tillbaka till flaggan från 1889 med tre gröna ränder på vit bakgrund.

1 oktober 1998 beslutades att Hammarby IF skulle ombildas till en alliansförening vilket trädde i kraft 1 januari 1999. Den 2 november 1998 (på Kennedy Bakircioglus födelsedag) bildades Hammarby IF Fotbollförening efter att tidigare ha utgjort fotbollsektionen i Hammarby IF.

Att föreningen **Hammarby IF stiftades, bildades och grundades 1889** under namnet Hammarby RF är **ovedersäglich fakta**.

Hammarbys första år 1889-1896

Den 10 april **1889 bildades Hammarby** Roddförening, sannolikt vid Barnängens Bomullsspinneri invid Hammarby sjö av ett antal personer med koppling till Barnängen, inte minst initiativtagaren och verkmästaren vid fabriken Axel Robert Schönthal.

Hammarbys färger var grönt och vitt. Skälet var att två konkurrerande roddföreningar i stan hade vita flaggor med två blå ränder respektive två röda ränder. Grönt framstod då som en naturligt kontrasterande färg. Dock blev det inte två ränder eftersom Göteborgs Roddförening hade en sådan flagga. Hammarbys klubbsymbol blev då en vit flagga med tre gröna ränder. I grunden samma klubbsymbol som vi i dag älskar så mycket.

Den 25 augusti 1889 arrangerade Hammarby kapprodd på Hammarby sjö (tidningsannons finns bevarad). Hammarbys första årsmöte (ett år efter bildandet) ägde, enligt annons i DN, rum den 6 april 1890. Första bevarade styrelseprotokoll i Hammarby Roddförening är från 21 mars 1891, där det bl.a. beslutades att beställa en flagga med föreningens gröna och vita ränder till en kostnad av 40 dåtida kronor. Grundaren Axel Robert Schönthal hade varit föreningens ordförande de första två åren och när han ersattes 1891 så valdes han i stället in som hedersledamot.

1894 finns det första belägget för en kamp mellan Hammarby och AIK. Då **besegrade de grönvita hjältarna AIK** i en kapprodd över 10 engelska mil. Gnaget sattes alltså på plats från början.

Roddtävlingarna vid Hammarby sjö var riktiga folknöjen med flera tusentals åskådare som hejade fram de grönvita arbetargrabbarna från Söder. För att höja stämningen spelade även Barnängens och Stearinfabrikens musikkårer under tävlingarna. Här löper alltså en rak linje fram till dagens folkfester på Söderstadion med trummor och samba på läktaren.

Hammarby Roddförening sysslade inte bara med rodd utan medlemmarna utövade även bl.a. skidåkning, skridskor, simning och löpning. **1895** deltog Hammarby i en dragkampstävling arrangerad av AIK. Detta var **första gången som Hammarby skulle möta Djurgården**. Östermalmarnas sekreterare sa så här om fabriksarbetarna från Barnängen:

"Hammarbys lag var alla muskulösa deltagare som våra i utseende låg mycket efter. Genom denna nervositet blef följden att vårt lag förlorade första starten."

Derbyspöket redan 1895 alltså!

Den 17 juli 1896 blev den energiske 25-årige idrottaren och förmannen vid Barnängen Carl (Julius) Sundholm medlem i Hammarby Roddförening. Utöver rodd höll han på med brottning, tyngdlyftning och kast. På styrelsemötet den 25 augusti 1896 rapporterades att föreningen anmälts till tävlingar i vad vi i dag kallar friidrott, närmare bestämt kula, spjut, höjdhopp, sprint och medeldistanslöpning.

Som en följd av att medlemmarna i Hammarby i ökad grad sysslade med andra idrotter beslutade Hammarby Roddförening i september 1896 att det var dags att utöka verksamheten och att byta namn till Hammarby Idrottsförening. En kommitté om fyra energiska unga män (de beskrevs senare så av Axel Robert Schönthal som vid den här tiden var 38 år) sattes samman. Carl Sundholm var en av dem och dessutom tre 19-åringar: Frans Sandberg, Fridolf Bodin samt Edvin Larsson. Kommittéen skulle utreda föreningens stadgar och program inför nästkommande år. Det utmynnade i att föreningen utöver namnbyte framöver skulle ha såväl rodd som allmän idrott (dvs friidrott) på programmet.

Föreningens styrelsemöte 7 mars 1897

Av protokollet från Hammarbys styrelsemöte den 7 mars 1897 framgår med all önskvärd tydlighet att det inte är fråga om något konstituerande möte utan att det handlar om exakt samma förening som hållit årsmöte en månad tidigare den 2 februari 1897 under namnet Hammarby Roddförening. Föreningen får nu den 7 mars 1897 namnet Hammarby Idrottsförening.

- Enligt styrelseprotokollets §1 så lästes protokollet från **föreningens föregående sammanträde** upp och justerades.
- Enligt §2 så föredrogs och godkändes **revisorsberättelsen från 1 juli 1896 till 1 mars 1897. Full ansvarsfrihet beviljades för den avgående styrelsen.**
- §3 berättar att **årsberättelsen** för det **gångna året** upplästes och godkändes.
- I §4 kan man så läsa att den av Hammarby Roddförening tillsatta kommittéens förslag till nya stadgar och program för sommaren 1897 blev enhälligt antagna.
- I nästa paragraf beskrivs utfallet av val till ny styrelse. Carl Sundholm väljs till ny ordförande. Frans Sandberg, nu 20 år, **återväljs** (!) till sekreterare. Likaså blir det **återval** (ordvalet är från protokollet) för skattmästare August Sundqvist. Utöver Sundholm och Sandberg blir även en tredje av de energiska unga kommittémännen, Fridolf Bodin, nu 20 år, invald i den nya styrelsen.

Återval av styrelseledamöter. Beviljande av ansvarsfrihet för tidigare styrelse. Godkännande av årsberättelse, revisorsberättelse och föregående mötesprotokoll. Sådant gör ingen ny förening. Sådant gör man bara i en existerande förening med kontinuitet bakåt i tiden.

Associationsrättsligt är allting glasklart. Hammarby Roddförening har fått ett nytt namn, Hammarby Idrottsförening. Juridiskt är det samma gröna-vita-Hammarby såväl före som efter den 7 mars 1897. Hammarby RF kallas nu istället Hammarby IF. Detta **Hammarby IF** med sin vita flagga med 3 gröna ränder **stiftades, bildades och grundades** alltså redan **1889**.

Ungtupparnas "palatskupp" 1896-1897

Helt smärtfri var inte förändringen 1896-1897 och alla var inte lyckliga över Hammarbys utveckling utan ett antal avhoppare bildade nya föreningar inriktade på rodd. Det går att ana att en ganska tydlig maktstrid utspelade sig. Med distans till skeendet skrev den åldrade grundaren Axel Robert Schönthal (då 64 år) i Hammarbybladet 1922 om händelserna 25 år tidigare. Han berättar uppskattande om de "energiska unga män" som innan 1897 skötte allt arbete med arrangering av tävlingar etc åt Hammarby Roddförening. *"Emellertid, då en del år gått, ansågo Hammarbypojkarna sig starka nog att taga det hela i sina egna händer"*. Schönthal väljer att i historiens ljus se allt från den positiva sidan och fortsätter: *"Ja, detta var början och resultatet av dessa unga mäns arbete ligger nu i en kraftig, hurtig och god sammanslutning"*. Det breddade Hammarby IF alltså! *"Heder åt dessa män och lycka och framgång för deras strävanden"*.

Carl Sundholm, Frans Sandberg, Fridolf Bodin och Edvin Larsson bubblade alltså av energi (enbart Carl hade fyllt 20 år hösten 1896, de övriga var då 19 år), de tyckte att de redan gjorde grovjobbet, de ville utöka verksamheten, de hade nya idéer, de vill förändra, de ville modernisera. Allt detta lyckades de med. Mitt i allt detta verkar det ha smugit sig in fåfänga i gruppen. De ville bli de första medlemmarna, de vill se skinnömsandet som en helt ny förening. Så den nya styrelsen upprättade den 7 mars 1897 en ny medlemsförteckning med Carl Sundholm som medlem nr 1. Man pratade om den "nya föreningen" och den "gamla föreningen". Man beslöt också att *"uppvakta Ingenjör Schönthal om tillåtelse att få plats för föreningens tillhörigheter samt tacka honom för det han utträttat för Hammarby Roddförening samt inbjuda honom såsom hedersledamot i Hammarby Idrottsförening"*.

Carl, Frans & Fridolf ville med stor sannolikhet se det som att de startade en ny förening och att de själva skulle ses som grundarna av Hammarby IF. Gott så. Men bara för att man vill något annorlunda så ändrar det inte på kalla fakta.

Det varken bildades, stiftades eller grundades någon ny förening den 7 mars 1897. Associationsrättsligt var det endast ett namnbyte av en befintlig förening som fortsatte sitt liv, fortsättningsvis som Hammarby Idrottsförening. Därför godkände mötet den 7 mars 1897 protokollet från föregående styrelsemöte, därför godkändes revisorsberättelsen från föregående 8-månaders period, därför beviljades föregående styrelse full ansvarsfrihet och så vidare. Inget av detta kan göras av någon annan förening än den egna. Hammarby Roddförening och **Hammarby Idrottsförening** är en och samma förening som **bildades, stiftades och grundades 1889**. Detta är ställt utom allt tvivel.

Synen på Hammarbys bildande under åren fram till 1966

Den 16 mars 1906 hade Hammarby Idrottsförening styrelsemöte. Efter förslag av styrelseledamoten Karl Emil Åström beslutade Hammarby Idrottsförening att räkna klubbens stiftandeår från 1889. Det var ett bra och klokt beslut eftersom detta är obestridlig fakta. En återgång till 1906 års styrelsebeslut skulle definitivt vara på sin plats!

På 1930-talet använde Hammarby IF dokumentpapper med brevhuvud med texten Hammarby Idrottsförening bildad 1889.

Jan Olof "Jolo" Olsson, journalist och författare, skrev i DN den 5 augusti 1954:

”På tisdagskvällen begicks en liten Stockholmshögtidlighet av omkring 30.000 initierade huvudstadsbor. Den ägde rum på Råsunda fotbollsstadium, där det urstockholmska, ursödermalmska, 65-åriga Hammarby IF inledde sin tredje sejour i allsvenska serien med en match mot det urstockholmska, urhagalundska, 63-åriga AIK. Av beklagliga och invecklade skäl, som utförligt redovisas på sportsidorna, segrade det yngre laget med 3-1.

//...Deras hem, Johanneshov, ligger längre söderut, ovanför vattendelaren söder om Söder ungefär vid Hammarbysjön, där det alltid har legat. Det har sedan födelseåret 1889 flyttat från Barnängen intill Danvikstull till Blecktornet och Tanto, i trohet mot traditionen att Hammarby IF från början var en roddklubb och skulle ha nära till vattnet. Numera är klubben som bekant bäst på fruset vatten (”ishockeybamsingarna”).”

Den 18 februari 1957 fyller ”Jolo” på i DN när han i samband med bandyfinalen skriver om ”Hammarby IF, fött 1889” och om ”Hammarbys störste mellan 1889 och 1957, Sven Bergquist”.

När tidningen Rekordmagasinet 1966 skriver om Hammarbys fotbollslag så konstaterar man att 1889 är Hammarby IF:s bildandeår.

Paralleller hos andra

Hammarby IF är i gott sällskap när det gäller att ha modifierat sitt namn något, några eller många år efter själva grundandet. Här är ett antal exempel:

- Gefle IF grundades 5 december 1882 (då som Gefle Sportklubb)
- Arsenal FC grundades 1886 (då som Dial Square)
- Millwall FC grundades 1885 (då som Millwall Rovers)
- SEB grundades 1856 (då som Stockholms Enskilda Bank)
- Spendrups Bryggerier grundades 1897 (då som Grängesbergs Bryggeri AB)

Rätt ska vara rätt

Det är uppenbart och självklart att den grönvita klubb vi alla känner som Hammarby IF har en historia som går hela vägen tillbaka till 1889. Efterleden till namnet Hammarby var annorlunda initialt men det ändrar inte på fakta: Hammarby IF föddes, grundades, stiftades och bildades 1889.

Hammarby IF bildades inte 1897. Ändå är givetvis den 7 mars 1897 ett mycket viktigt datum i vår förenings historia. Det var då föreningen fick sitt namn och, inte minst, det var då som Hammarby officiellt blev en bred idrottsförening med mer än bara rodd på programmet.

Varför är då detta så kontroversiellt?

Det beror naturligtvis på att vi i Hammarby IF historiskt i många sammanhang felaktigt har betraktat styrelsemötet den 7 mars 1897 som ett konstituerande möte för en ny förening. Så ville gärna de ”energiska unga männen” Carl Sundholm, Frans Sandberg och Fridolf Bodin från den nyvalda styrelsen 1897 att det skulle framstå. De ville se sig själva som grundarna, de ville vara de första medlemmarna. Men fakta säger något annat. Det var ett namnbyte och ett breddande av inriktning men ingen ny förening.

Att fel bildandeår har använts under lång period är inget som helst skäl att inte ställa allt till rätta. Vi behöver inte skämmas för att vi blivit lätt duperade av de "energiska unga männen" från 1897 (inga skugga över dem, samtidigt gjorde de ju föreningen en ovärderlig tjänst genom att bredda verksamheten). **Det är bara att konstatera fakta rakryggat och göra om och göra rätt.**

När jag var på Nya Ullevi i oktober 1982 och såg Bajen besegra Blåvitt med 2-1 i första finalmatchen så var jag själv förvissad om att Hammarby IF grundades 1897. I oktober 2001 när jag var på Medborgarplatsen och firade våra guldhjältar var jag också övertygad om att föreningen hade stiftats 1897. Det var inte förrän jag tog del av Hammarby-historikern Benjamin Thoréns forskning som jag insåg att det hela inte stämde.

Varje klok person som får tydliga fakta och bevis presenterade för sig ändrar givetvis sin åsikt. Vi i Hammarbyfamiljen har självtroende nog att anpassa oss efter fakta som läggs fram (styrelseprotokollet från den 7 mars 1897) och som en följd av det börja redogöra för vår historia på ett korrekt vis.

Att som skäl för att fortsätta förvränga fakta, trots kunskap om motsatsen, anföra att "*vi skulle göra oss själva till åtlöje*" och att klubbar från Solna och Östermalm "*skulle skratta åt oss*" är oerhört tunn argumentation (citaten är från diskussionen i samband med motioner i ämnet till årsmötet 2012). Det handlar inte om vilken klubb som är äldst, det handlar om att redovisa fakta korrekt. Vi är stolta och ska lyfta fram vår historia som den faktiskt ser ut.

Att vi historiskt firat årsdagen av den 7 mars 1897 är inget problem. Jubileumsböcker med 1897 som utgångspunkt, klubbmärken, tatueringar eller öl med årtalet 1897, inget av det är fel eller förgäves. Den **7 mars 1897** är en dag att fira, det är vår **namngivningsdag!** Det är dock inte dagen för vårt bildande eller stiftande. Hammarby IF grundades 1889.

Dra av plåstret. Ta smärtan. Sedan är det klart.

Saken är att denna diskussion inte kommer att upphöra förrän vi officiellt och hela Hammarbyfamiljen tillsammans tar till oss historien som den faktiskt är enligt tillgängliga dokument. Vi kan även fortsättningsvis ta beslut och säga att vi har "rötter" till 1889 men att vi "stiftades" 1897. Men ett sådant beslut kommer aldrig att ligga fast permanent. **Fakta ligger ju kvar.** Frågan kommer att komma upp på nytt och återigen över åren som kommer. Tack vare Benjamin Thorén och andra finns styrelseprotokollet från den 7 mars 1897 nuförtiden, med hjälp av internet och smartphones, lättillgängligt för alla och envar att läsa (se hifhistoria.se och även www.hif1889.se). Där i styrelseprotokollet framgår ovedersägliga fakta med all önskvärd tydlighet i svart på vitt och för tid och evighet: **Hammarby Idrottsförening och Hammarby Roddförening är en och samma förening.**

Carl Sundholm och de andra ungtupparnas berättelse om den "nya föreningen" från 1897 fick fäste och under hela 1900-talet var det ytterst få av oss som bemödade sig leta upp styrelseprotokollet från den 7 mars i arkiven och läsa fakta. För varje år som går, efter att Benjamin Thoréns forskning tydliggjorts på nätet för omkring 10 år sedan, så ökar nu hela tiden andelen bajare som känner till vad som är sant och inte sant om vår tidiga historia. Det finns bara en enda möjlighet att för gott komma till ett bestående konsensus om detta. Det är att redogöra för historien som den faktiskt ser ut:

Hammarby IF stiftades, bildades och grundades 1889 vid Hammarby sjö med rodd på programmet. Föreningen fick sitt nuvarande namn den 7 mars 1897 då även friidrott togs

upp som officiell gren. Hammarby IF har nu 130 års grönvit historia och det är dags att anta parollen: Hammarby Idrottsförening - Anno 1889.

Beslutsprocessen kräver tålamod

Stefan Billborn trycker ofta på att vårt anfallsspel kräver tålamod. Att korrigera hur vi i Hammarbyfamiljen beskriver vår historia så att det överensstämmer med fakta och faktiska omständigheter kräver också i allra högsta grad tålamod.

Överlägset störst i Hammarbyfamiljen är Hammarby IF Fotbollförening. Det är vi som med bred marginal har det största antalet medlemmar. Det gör också att vi i Hammarby IF Fotbollförening har ett särskilt ansvar i den här beslutsprocessen.

Formellt är det styrelsen i alliansföreningen Hammarby Idrottsförening som har mandat att besluta hur vi beskriver Bajens historia och vad som hände den 7 mars 1897. Eftersom Hammarby IF sedan 1 januari 1999 är en alliansförening så innebär det att vi enskilda hammarbyare tyvärr inte har något årsmöte där vi kan göra vår stämma hörd direkt i denna fråga. Vi i Hammarby IF Fotbollförening är dock representerade i alliansföreningens styrelse. Givet Hammarby IF Fotbollförenings storlek (inte enbart i antal medlemmar utan också i parametrar som publik på våra matcher, antal aktiva, omsättning, eget kapital, uppmärksamhet i media etc) så är självfallet vårt inflytande i alliansförenings styrelse betydande, särskilt sett över tiden.

Jag menar att vi i Hammarby IF Fotbollförening kan och bör göra följande:

- 1) med 2/3 majoritet på årsmötet fatta ett principiellt beslut om att ändra andra stycket i inledningen till Hammarby IF Fotbollförenings stadgar (se förslag nedan),
- 2) låta ett sådant beslut vila i väntan på att styrelsen i alliansföreningen Hammarby IF någon gång framåt i tiden (tålamod!) godkänner denna ändring,
- 3) med enkel majoritet på årsmötet fatta ett principbeslut om att Hammarby IF Fotbollförenings representanter i styrelsen för alliansföreningen Hammarby Idrottsförening återkommande, och minst en gång varje år framöver, aktivt och grundligt ska verka för att ändra första meningen i inledningen till Stadgar för Hammarby Idrottsförening (se förslag nedan) och att argumentationen då alltid ska utgå från de faktiska omständigheterna såsom de framgår i §1-5 i styrelseprotokollet från den 7 mars 1897 (*ansvarsfrihet för avgående styrelse, återval av skattmästare och sekreterare, godkännande av revisionsberättelse mm*). Vi ska gå in i detta medvetna om att ett sådant påverkansarbete i styrelsen för alliansföreningen kommer att ta tid och kräva tålamod.

Förslag till beslut

Förslag till ändring i stadgar för Hammarby IF Fotbollförening: Att andra stycket i inledningen till stadgarna, som nu lyder så här:

Föreningen bildades den 2 november 1998 och utgjorde tidigare en sektion i Hammarby IF, som ursprungligen bildades den 7 mars 1897 och inträdde i Sveriges

Riksidrottsförbund 1905. Den tidigare fotbollsektionen i Hammarby IF inrättades ursprungligen 1915.

ändras till följande lydelse:

Föreningen bildades den 2 november 1998 och utgjorde tidigare en sektion i Hammarby IF, som ursprungligen bildades 1889 och fick sitt nuvarande namn den 7 mars 1897 och inträdde i Sveriges Riksidrottsförbund 1905. Den tidigare fotbollsektionen i Hammarby IF inrättades ursprungligen 1915.

Motion/förslag: Att Hammarby IF Fotbollförening i alliansföreningen Hammarby IF återkommande, och minst en gång per år fram tills avsedd effekt åstadkommits, ska verka för att den bakomliggande information som tagits upp i denna motion blir känd och, att mot bakgrund av innehållet i föreningens styrelseprotokoll från den 7 mars 1897 samt i linje med styrelsebeslutet den 16 mars 1906, verka för att första meningen i inledningen till Stadgar för Hammarby IF som nu lyder så här:

För Hammarby Idrottsförening (HIF), ursprungligen stiftad den 7 mars 1897 och ombildad till en alliansförening från och med den 1 januari 1999.

ändras till följande lydelse:

För Hammarby Idrottsförening (HIF), ursprungligen stiftad 1889, namnändrad till sitt nuvarande namn den 7 mars 1897 och ombildad till en alliansförening från och med den 1 januari 1999.

Stockholm, 13 december 2019

Gabriel Gemmel

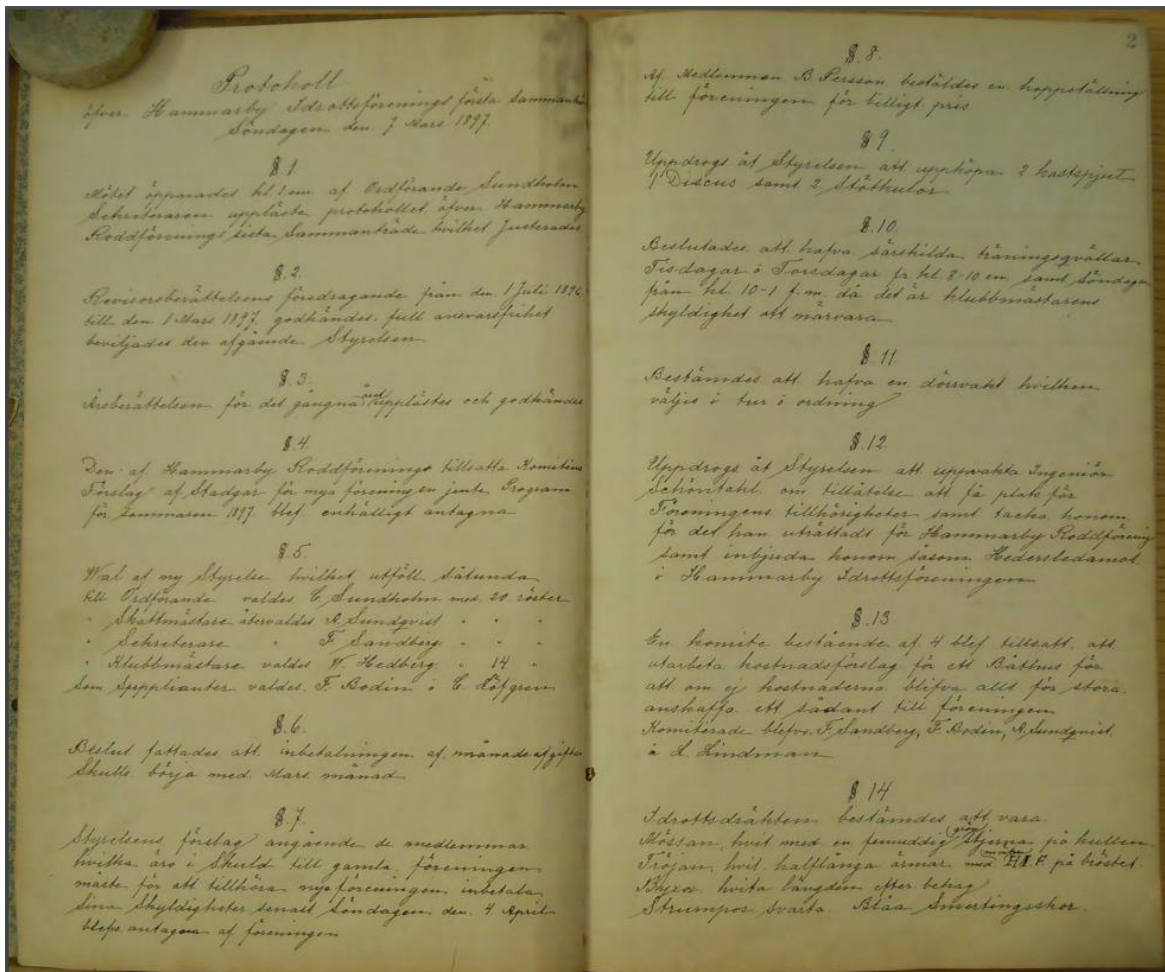
Familjeläktaren, sektion 330
gabriel.gemmel@gmail.com

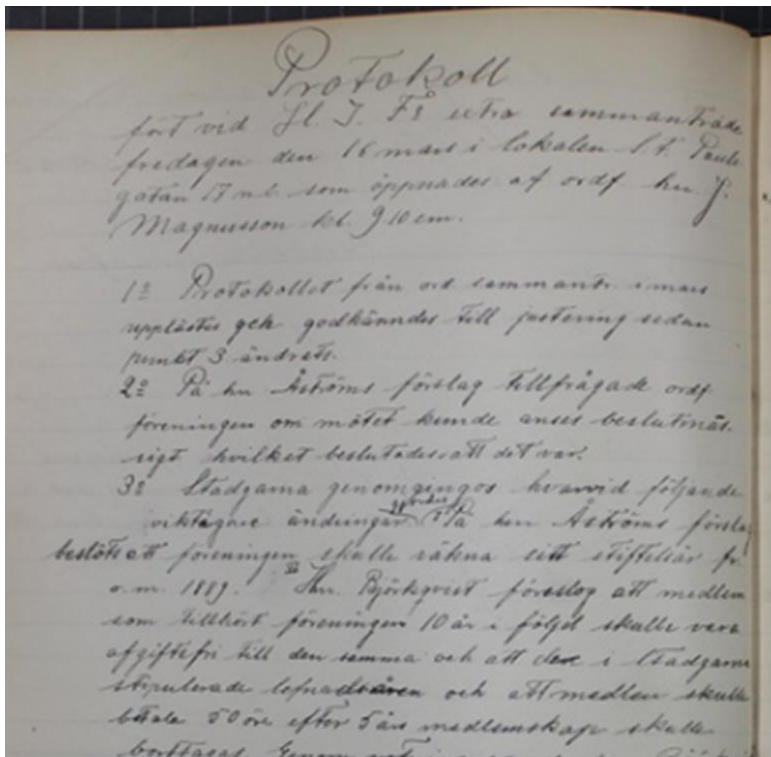
Annons inför Hammarbys regatta den 25 augusti 1889.

Protokoll från styrelsemötet den 7 mars 1897 då föreningen bytte namn och officiellt utökade med friidrott utöver rodd.

Protokoll från styrelsemötet den 16 mars 1906 då föreningens stiftandeår fastslogs till 1889.